Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000249555

Datum
1 juni 2026

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)
5

Aan Minister van BZK
Van BFR/RTM

nota

Beslisnota bij de Kamerbrief over verslagen financieel toezicht 2026

Aanleiding

Jaarlijks wordt een verslag aan de Tweede Kamer gezonden, waarin verantwoording wordt afgelegd over het financiële toezicht dat door BZK in het voorafgaande jaar is uitgeoefend op de provincies en de gemeenschappelijke regelingen, waar zij aan deelnemen. Ter kennisneming wordt dan ook het door de provincies gezamenlijk opgestelde verslag over het door hen uitgeoefende financieel toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeenten aan deelnemen, meegezonden.
Het uitgeoefende financieel toezicht heeft betrekking op de begrotingen van 2026, de meerjarenraming 2027-2029 en de jaarrekeningen van 2024.

Geadviseerd besluit

Instemmen met het versturen van bijgaande Kamerbrief en bijlagen over het financiële toezicht op medeoverheden.

Kern

- Alle provincies staan onder repressief toezicht (regulier toezicht achteraf).
- Geen gemeente valt onder preventief toezicht vanwege de financiën. De gemeenten Wijdemeren, Best en Oirschot staan onder preventief toezicht vanwege (voorgenomen) herindelingen.
- De provinciale toezichthouders geven in hun verslag aan dat circa 90% van de gemeenten erin is geslaagd om een structureel sluitende begroting 2026 vast te stellen. Daar staat tegenover dat de meerjarenraming 2027-2029 bij ongeveer de helft van de gemeenten niet structureel sluitend is. De provinciale toezichthouders geven aan dat dit wordt veroorzaakt door de terugloop van de algemene uitkering vanaf 2028, in combinatie met stijgende lasten vanwege de inflatie en de oplopende zorgkosten.
- In de voorgestelde Kamerbrief geeft u aan dat het kabinet oog heeft voor de financiële positie van gemeenten en zich ervan bewust is dat het een gedeelde verantwoordelijkheid is van Rijk en gemeenten om samen aan de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht te werken.
- Daarnaast geeft u aan dat het Rijk en de VNG doorwerken aan nieuwe financiële arrangementen voor Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) die (beter) aansluiten bij de (financieel) bestuurlijke verhoudingen en meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor betrokken partijen bieden.

- Ook verwijst de Kamerbrief naar het proces om te bezien of de huidige toezichtnorm van structureel en reëel evenwicht voor gemeenten kan worden aangevuld.

Toelichting

Algemeen

Het toezichtoordeel wordt jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar bekend gemaakt. Preventief toezicht kan worden ingesteld als er geen sprake is van structureel en reëel evenwicht in de begroting. In dit geval wordt de begroting niet goedgekeurd en zijn er nadere afspraken nodig tussen toezichtontvanger en toezichthouder. Als de structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten en als de raming reëel is, is er sprake van repressief toezicht.

Kamerbrief verslagen financieel toezicht

In de Kamerbrief geeft u o.a. een korte reactie op het financieel toezichtverslag van de provinciale toezichthouders. Zie ook de punten 4 t/m 7 onder het kopje 'Kern'.

Bijlage verslag financieel toezicht BZK op provincies en gemeenschappelijke regelingen 2026

Net als in voorgaande jaren was er bij de provincies geen aanleiding om voor het toezicht door BZK op de begrotingen van de provincies voor 2026 over te gaan tot het instellen van preventief toezicht. Dit geldt ook voor de gemeenschappelijke regelingen.

Bijlage overzicht kengetallen provincies 2026

In de tabel in deze bijlage staan de verplichte financiële kengetallen voor de 12 provincies, die zij verplicht moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. Het algemene beeld is dat de provincies een degelijke financiële positie hebben.

Bijlage Landelijk verslag financieel toezicht provincies 2026

De provinciale toezichthouders geven in hun verslag aan dat circa 90% van de gemeenten erin is geslaagd een structureel sluitende begroting 2026 vast te stellen. Daar staat tegenover dat de meerjarenraming 2027-2029 bij ongeveer de helft van de gemeenten niet structureel sluitend is. De provinciale toezichthouders geven aan dat dit wordt veroorzaakt door de terugloop van de algemene uitkering vanaf 2028 in combinatie met stijgende lasten vanwege de inflatie en de oplopende zorgkosten.

Bijlage overzicht van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2026

Voor begrotingsjaar 2026 zijn er drie preventieve gemeenten vanwege herindelingen: Wijdemeren (Noord-Holland), Best (Noord-Brabant) en Oirschot (Noord-Brabant). In de begrotingen voor 2026 maken in totaal 56 gemeenten gebruik van de mogelijkheid om (een deel van) het surplus van de algemene reserve in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Voor begrotingsjaar 2026 vallen er drie gemeenschappelijke regelingen onder preventief toezicht. De Muziekschool Zeeland vanwege de financiën en GKB (Drenthe) en Stadsgewest 's-Hertogenbosch (Noord-Brabant) vanwege de termijn.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2026-0000249555

Datum
1 juni 2026

Bijlagen

Volgnummer	Naam
1	Kamerbrief verslagen financieel toezicht
2	Verslag financieel toezicht BZK op provincies en gemeenschappelijke regelingen 2026
3	Overzicht kengetallen provincies 2026
4	Landelijk verslag financieel toezicht provincies 2026
5	Overzicht van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2026